

**БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
БОЛОВСРОЛЫН СУДАЛГААНЫ ҮНДЭСНИЙ ХҮРЭЭЛЭН**

**СУРГАЛТЫН ТОЛЬ БИЧИГ
МОНГОЛ-ТУВА
ТУВА-МОНГОЛ
Математик I-V анги**

**ӨӨРЕДИЛГЕНИЙ ТОЙЛУ БИЖИИ
МООЛ-ТЫВА
ТЫВА-МООЛ
Математик I-V анги**

Улаанбаатар

2023 он

Өмнөх үг

Сурагч танд монгол-тува, тува-монгол хэлний сургалтын толь бичгийг сайжруулан хүргэж байгаадаа баяртай байна. Уг сургалтын толь бичиг нийт 3415 орчим үг хэллэгтэй. Эдгээр үгсийг I-V ангийн математикийн хичээлийн сурах бичгээс түүж, монгол хэлээс тува хэл рүү хөрвүүлсэн болно.

Энэхүү толь бичиг нь 2021 онд анх удаа гарч тодорхой хугацаанд туршиж, сайжруулах санал авсны дагуу дахин хэвлүүлэн та бүхэнд хүргүүлж байна.

Сурагч та сургалтын толь бичгээ идэвхтэй ашиглаж, хичээлдээ шамдан суралцаарай.

ТАНД АМЖИЛТ ХҮСЬЕ.

БШУЯ, Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэн

Та толь бичгийг ашиглахдаа дараах зүйлсийг анхаараарай

Сургалтын толь бичиг ашиглахдаа дараах зөвлөмжтэй танилцаарай.
Үүнд:

- ✓ Толь бичгээс үг хайхдаа цагаан толгойн үсгийн дарааллаар хайгаарай.
- ✓ Зарим үгийг сурах бичигт байгаа холбоо үгээр нь оруулж, толгой үгийг нь тусад нь орчуулав. Жишээлбэл, *зөв – чөл, зөв биш гурвалжин – чөл эмес үш-булуңчук.*
- ✓ Орчуулсан үгийн ойролцоо утгыг таслалаар (,) тусгаарласан. Жишээ нь, *зам хөндлөн гарах – орукту доора кежер, орук кежер.*
- ✓ Дуудлага, бичлэг адил боловч өөр утга бүхий үгсийг цэгтэй таслалаар (;) тусгаарлаж, тоогоор дугаарласан. Жишээ нь, *хиллэх – 1. салмаан көөр; 2. киллээр, кызыгаарлаар.* Монгол хэлээр оруулсан жишээг үзээрэй. Жишээ нь, *ичих – 1. хүн ичих – ыядыыр; 2. баавгай ичих – ижээр.*
- ✓ Зарим үгийг тайлбартай дугуй хаалтад авсан. Жишээ нь, *гол – өзек (лааның өзээ).*
- ✓ Зарим үгийг хэлж заншсан хэллэгээр нь хэвээр үлдээсэн. Жишээ нь, *агаарын хэм – агаарның градузу, амин дэм – витамин.*

Толь бичгийн тэмдэглэл хэсэгт сурах бичгээс монгол хэлээр утга мэдэхгүй үг хэллэгийг нэмж оруулж болохоос гадна, орчуулсан үгийн хувьд өөрийн санаагаа бичээрэй.

А

агаар
агаарын хэм
агуулах
адил хажуут
адил хажуут гурвалжин
адилтгал
ажлын бодлого
алд
алд хэмжих
алдаа
аливаа
алхам
аль
аль нь их вэ?
аль хэр
амжилт
аналоги цаг
анги
ангилах
анхны тоо
араб тоо
араб цифр
арав дотор
арав хүртэлх
арав
аравд хуваах
аравны нэг
аравны тав
аравны хэсэг
аравт
аравт задлах
аравт үүсгэн нэмэх
аравт хэтрүүлэн нэмэх
аравтаар задлах
аравтаар тоймлох
аравтаар үржүүлэх
аравтаар хуваах
аравтаас аравтыг хасах
аравтын бутархай

агаар
агаарның градузу
шыгжамыр
дөөй талалыг
дөөй талалыг үш-булуңчук
деңнештирилге
ажыл бодалгазы
кулаш
кулаш хемчиир
частырыг
кай-бир
базым, кылаш
кай
кайсы көвей
кай хире
чедиишкин
аналог шаг
анги
ылгаар, аңгылаар
баштайгы сан, башкы сан
араб сан
араб цифр
он иштинде
онга чедир
он
онга үлээр
оннуң бири
оннуң бежи
оннуң кезээ
оннук
оннукка үүредиир
оннук бүдүрүп немээр
оннук ажыр (арттыр) немээр
оннап үүредиир
оннуктан тоймлаар
оннуктан көвүдедиир
оннуктан үлээр
оннуктан оннукту казыыр
оннуктуң үүрмээ

аравтын бутархайг
бүхлээр тоймлох
аравтын орон
арваар нэмэгдүүлэх
арваар үржүүлэх
арваар хорогдуулах
арван ес
арван зургаа
арван мянга дотор
тоог үржүүлэх
арван мянга дотор
тоог хуваах
арван мянга
арван мянгатын орон
арван нэг
арван саятын орон
арван тэрбумын орон
арга
арифметик
арифметик дундаж
асуудал шийдвэрлэх
асуулт
асуултын тэмдгийн оронд
асуултын тэмдэг
асуултын хариу
аяллын маршрут

оннуктуң үүрмээн бүдүнге
тоймлаар
оннуктуң ораны
оннан немештирер
оннан көвүдедиир
оннан эвээжедиир
он тос
он алды
он муң иштинде санны
көвүдедиир
он муң иштинде санны
үлээр
он муң
он муңнуктуң ораны
он бир
он саяның ораны
он тэрбумнуң ораны
арга
арифметик
арифметик ортумаа
айтырыгны шиитпирлээр
айтырыг
айтырыг демдээниң орнунга
айтырыг демдээ
айтырыгның харыызы
аян чорук маршруду

Б

бага байх
бага
бага нэгж
бага тоо
багаас их рүү
багана
баганан бичиглэл
баганан диаграмм
багасгах
багтаамж
багтаамжтай сав
багц

бичии турар
бичии
бичии бирлик
бичии сан
бичиинен улуг куду
багана
багана бижилге
багана диаграмм
бичииледиир
ишкири
ишкир сава
мөөң

багцлан тоолох
багцлах
байрлуулах
байрлал
байршил
байрыг солих
баримжаа
баримжаалан тоолох
баримжаалах
баруун
бататгах
биет
биетийн дэлгээс
битүү дүрс
богино
богино зүү
бодит биет
бодит хэмжээ
бодлого
бодлого зохиох
бодлогын өгөгдөл
бодлогын хариу
бодолт
бодолтоо шалгах
бодох
бодох арга
боломж
боломж багатай
боломж ихтэй
боломж тоолох
боломжгүй
боломжийг тооцоолох

боломжийн тоо олох
боломжит
боломжтой бүх ... оронтой тоо
босоо
босоо зураас
босоо өнцөг
босоо тоон шулуун
босоо тэнхлэг

мөөцүнөн санаар
мөөцнээр
орнаштырар, тургузар
туруш
орун, туруш
орнун солуур
баримжаа
баримжаалап санаар
баримжаалаар
барыын, аай
бадыткаар
боттуг дүрзү
боттуг дүрзүнүң чаттыныы
муңгаш дүрзү
кыска
кыска ине
боттуг бот-чүүл
бодит хемчээ
бодалга
бодалга чогаадыр
бодалганың бердинии
бодалганың харыызы
бодаары
бодаанын хынаар
бодаар
бодаар арга
болдунуг
болдунуу бичии
болдунуу улуг
болдунуун санаар
болдунбас
болдунуун тывар, болдунуун
санаар
болдунугнуң санын тывар
болдунар, болумчалыг
болдунар ... оранныг сан
тургузу
тургузу шыйыг
тургузу өнчек
тургузу сан шулууну
тургузу тэнхлэг

бөмбөрцөг
буддаагүй
бутаргах
бутархай тоо
бутархай хэсэг
бутархайг хураах
бутархайд шилжүүлэх
бутархайн үндсэн чанар
бутархайн хуваарь
бутархайн хүртвэр
бутархай
буурах
буурах эрэмбэ

бүдүүвч
бүртгэх
бүтэн
бүтэн аравт
бүтэц
бүтээмж
бүтээх
бүхлээр тоймлох
бүхлээр хуваагдах
бүх тал нь тэнцүү
бүх өнцөг нь тэгш
бүхэл
бүхэл тоо
бүхэл хэсгийн цэг (бүхлийн цэг)
бүхэл хэсэг

гадаргуу
гадаргуугийн талбай
газрын зураг
гаруй
геометр
геосамбар
гишүүдийн хамаарал
гишүүн
гишүүний дугаар

бөмбөрцөк
будуваан
үүредиир
үүрмек сан
үүрмек кезек
үүрмек санны чыыр
үүрмек санга шилчидер
үүрмек санның шынары
үүрмек санның хуваарь
үүрмек санның алганы
үүрмек
бичиилээр
бичииледи чыксаадыыр, бадар
эрэмбэ
сома чурук
бүрүткээр
бүдүн
бүдүн оннук
бүдүжү, тургузуу
бүдүрүг
бүдүрер
бүдүнүнөн барымжаалаар
бүдүнге үлээттинер
бүгү талазы дең
бүгү өнчээ декши
бүдүн
бүдүн сан
бүдүн кезектиң сеги
бүдүн кезек

Г

кадар
кадарының шөлү
чер чуруу
ажыг
геометр
геосамбар
кежигүннерниң хамаарылгазы
кежигүн
кежигүннерниң дугаары

гортиг
градус
грамм (г)
график
гурав
гуравд хуваах
гуравдугаар
гурваар үржүүлэх
гурвалжин
гурвалжин шугам
гурвалжин хэлбэртэй
гурвалжны дотоод өнцөг
гурвалжны орой
гурвалжныг ангилах
гурван зуун найм
гурван зуун хоёр
гурван оронтой тоо
гурван оройтой
гурван талтай
гурван хоёр нь зургаа
гуч
гучин дөрөв
гучин зургаан мянга
хоёр зуун дөчин зургаа

гүйцэтгэх
гүйцэтгэл
гүйцэтгэхгүйгээр
гүйцээх

давталт
давтамж
давтах
давхар
давхцуулах
дал
далаас их
далайц
далан найм

циркуль
градус
грамм (г)
график
үш
үшке үлээр
үш дугаар
үштен көвүдедиир
үш-булуңчук
үш булуңнуг шугам
үш-булуңчук хевирлиг
үш-булуңчуктуң иштии өнчээ
үш-булуңчуктуң орайы
үш-булуңчукту ылгаар
үш чүс сес
үш чүс ийи
үш оранныг сан
үш орайлыг
үш талалыг
үш ийиниң алды
үжен
үжен дөрт
үжен алды муң ийи чүс дөртөн
алды
күүседиир
күүселде
күүсетпейн
орнун долдурар, четкилдээр

Д

катаптаашкын
катаптаныышкын
катаптаар
каът
каътташтыр
чеден
чеденнен улуг
далайц
чеден сес

дараагийн тоо
дараалал
дараалах
дарааллын дагуу бодох
дарааллын зүй тогтлыг олох
дарааллын зүй тогтол
дахин
дахин бага
дахин багасгах
дахин их
дахин ихэсгэх
дециметр (дм)
диагональ
диаграмм
диаметр
дижитал
доор
доош
долоо
долоогоор үржүүлэх
долоод хуваах
долоон зуун ная
долоо хоног
долоон өнцөгт
дотоод өнцгийн нийлбэр
дотоод өнцөг
дөрвөлжин
дөрвөн бүхэл зууны
хорин тав
дөрвөн зуун гучин найм
дөрвөн зуун дөчин гурав
дөрвөн зуун наян долоо
дөрвөн өнцөгт
дөрвөн оройтой
дөрвөн талтай
дөрвөн талтай биш
дөрвөөр үржүүлэх
дөрөв
дөрөвд хуваах
дөч
дугаар

дараазында сан, дарыйгы сан
дараалал
дараалаар
дараалал аайынан бодаар
дараалалдың тургузуун тывар
дараалалдың тургузуу
дагын
дагын бичии
дагын бичииледиир
дагын улуг
дагын улгаттырар
дециметр (дм)
диагональ
диаграмм
диаметр
дижитал
адаа, алдыы
куду
чеди
чединен көвүдедиир
чедиге үлээр
чеди чүс сезен
чеди хонук
чеди өнчектиг
иштии өнчектерниң каттыныы
иштии өнчек
дөрбелчин

дөрт бүдүн чүстүң чээрби бежи
дөрт чүс үжен сес
дөрт чүс дөртөн үш
дөрт чүс сезен чеде
дөрт өнчектиг
дөрт орайлыг
дөрт талалыг
дөрт талалыг эмес
дөртке көвүдедиир
дөрт
дөртке үлээр
дөртөн
дугаар

дугаарлах
дугуй
дугуй диаграмм
дугуй дүрс
дугуйн гадна орших цэг
дугуйн дотор талд орших цэг
дундах гишүүдийн үржвэр

дурын тоо
дүгнэлт
дүрс бүтээх
дүрс
дүрсийн хагас
дүрс, биетийн ялгаа

дүрслэх
дүрслэл
дүрсэн дараалал
дэвтэр
дэлгэмэл өнцөг
дэлгээс
дэлгээсийн талбайн хэмжээ
дэлэм
дэлэм хэмжих
дэс дугаар
дээшээ

ер
ерөнхий хуваагдагч
ерөнхий хуваагч
ерөнхий цэг
ес
ес ба долоогийн үржвэр
есөд хуваах
есөн зуун ерөн есөн
мянга есөн зуун ерэн найм
есөөр үржүүлэх

дугаарлаар
төгерик
төгерик диаграмм
төгерик дүрзү
төгериктиң чаштында турар сек
төгериктиң иштинде турар сек
ортузундаагы кежигүннерниң
көвүдекчизи
дуралыг бир сан
түңнел
дүрзү кылыр
дүрзү
дүрзүнүң чартыы
дүрзү болгаш боттуг дүрзүнүң
ылгалы
дүрзүлээр
дүрзүлел
дүрзүлүг дараалал
кыдырааш
чаттынган өнчек
чаттынныг
чаттыныг шөлүнүң хемчээзи
чартык кулаш
чартык кулаш хемчиир
дес дугаар
өрү

Е

тозан
ниити үлээттиникчи
ниити үлекчи
ниити сек
тос
тос биле чединиң көвүдедилгеzi
тоска үлээр
тос чүс тозан муң тос чүс тозан
сес
тоска көвүдедиир

Ж

жагсааж бичих
жар
жаран гурав
жил
жин
жинлүүр
жинлэлт
жинлэх
жиших
жишээ
жишээгээр батлах
жуулчин

чыксаадып бижиир
алдан
алдан үш
чыл
салмаа
кили
килдээшкин
килдээр
деңнээр
чижээ
чижектен бадылаар
аян чорукчу

З

заавар
зааврын дагуу
загвар
задлах
зай
зайг олох
зам
засагдах бутархай
зоос, зоосон мөнгө
зохиомж
зохиомол
зохиомол тоо
зөв
зөв биш гурвалжин
зөв бутархай
зөв гурвалжин
зөв дөрвөн өнцөгт (квадрат)
зөв зургаан өнцөгт
зөв олон өнцөгт
зөв тэнцэтгэл
зөөлт
зөрөө
зөрөөг олох

саавыр
саавырның аайынан
үлегер
чазар
чай
чайын тывар
орук
чазаттынар үүрмек сан
төгерик мөңгүн
чогаадыышкын
чогааткан
чогааткан сан
чөп
чөп эмес үш-булуңчук
чөп үүрмек сан
чөп үш-булуңчук
чөп дөрбелчин (квадрат)
чөп алды өнчектиг
чөп көвей өнчектиг
чөп деңнештирилге
дажыг
чөрүү
чөрүүзүн тывар

зураас
зураглал
зурах
зургаа
зургаагаар үржүүлэх
зургаад хуваагдах тооны чанар

зургаад хуваах
зургаан есийн тавин дөрөв
зургаан өнцөгт
зургааны тав
зурган диаграмм
зуу
зуу хүртэлх тоо
зуун мянгатын орон
зууны хэсэг
зуут
зуутаар тоймлох
зуутын орон
зүйл
зүй тогтлыг олох
зүй тогтол
зүүн
зэргэлдээ орших
зэрэгцээ
зэрэгцээ талуудтай
зэрэгцээ шулуунууд

ижил
ижил биш
ижил дүрс
ижил зайд орших
ижил нэгжид шилжүүлэх
ижил нэгжтэй тоо
ижил нэмэгдэхүүн
ижил хуваарьтай бутархайнууд
ижил хүртвэртэй бутархайнууд
илүү

шыйыг
чурулга
чуруур
алды
алдынан көвүдедиир
алдыга үлээттиннер санның
шынары
алдыга үлээр
алды тос бежен дөрт
алды өнчектиг
алдының бежи
чуруктуг диаграмм
чүс
чүске чедир сан
чүс муңнуктуң ораны
чүстүң кезээ
чүстүк
чүстүктен тоймлаар
чүстүктүң ораны
чүүл
тургузуун тывар
тургузуг
чүүн
чергележип турар
чергелешкек
чергелешкек талаларлыг
чергелешкек шулууннар

И

дөөй
дөөй эмес
дөөй дүрзү
дең чайга турар
дең бирликке шилчидер
дөөй бирликтиг сан
дең каттынныг
дең хуваарьлиг үүрмек саннар
дең санныг үүрмек саннар
артык

илэрхийлэл
илэрхийллийн утга
ирмэг
ирмэгийн урт
их
их нэгж
их нэгжийг багаар илэрхийлэх

их тоо
их хаалт
ихэсгэх
ихээс бага руу эрэмбэлэх

квадрат
килограмм (кг)
километр (км)
километр квадрат (км.кв)
километр цаг (км\цаг)
конус
координатын хавтгай
координатын эх
куб
куб бүтээх
кубийн дэлгээс
кубын ирмэг
кубын орой
кубын талс

луужин
литр

магадлал
маршрут

илередиг
илередигниң түнү
ирмек
ирмектиң узуну
улуг
улуг бирлик
улуг бирликти бичиизинен
илередиир
улуг сан
улуг хаалчак
улгаттырар
улуунан бичиизи куду
эрэмбэлээр

К

квадрат, тик дөрбелчин
килограмм (кг)
километр (км)
километр квадрат
километр шаг (км\ш)
конус
координаттың калбаа
координаттың эгези
куб
куб чазаар
кубтуң чаттыны
кубтуң ирмээ
кубтуң орайы
кубтуң талалары

Л

чүк аайтыкчы
литр

М

магадлал
маршрут

масштаб
медиан
метр
миллиграмм (мг)
миллилитр (мл)
миллиметр (мм)
минут
модны загвар
монгол цифр
моод
моод олох
мохоо өнцөг
мөнгө (зоосон мөнгө)
мөнгөн дэвсгэрт
мөр
муруй шугам
мэдэгдэхгүй
мэдэгдэхгүй гишүүн
мянга
мянга дотор нэмэх
мянга дотор хасах
мянга хүртэлх тоо
мянга хүртэлх тоог
 жиших
мянга хүртэлх тоог тоймлох
мянганы хэсэг
мянгат
мянгатаар тоймлох
мянгатын орон

наана
найм
наймаар үржүүлэх
найман зуун арван гурав
найман зуун хорин нэг
наймд хуваах
наймны долоо
нам
натурал тоо

масштаб
медиан
метр
миллиграмм (мг)
миллилитр (мл)
миллиметр (мм)
минут
ыяштың үлегери
моол цифр
моод
моод тывар
шапты өнчек, чидиг эмес өнчек
мөңгүн (чоос мөңгүн)
теңге
одуруг
ээр шугам
билдинбес
билдинбейн турар кежигүн
муң
муң иштингге немээр
муң иштингге казыыр
муңга чедир сан

муңга чедир санны деңнээр
муңга чедир санны тоймлаар
муңнуң кезээ
муңнук
муңнуктан тоймлаар
муңнуктуң ораны

Н

бети
сес
сестен көвүдедиир
сес чүс он үш
сес чүс чээрби бир
сеске үлээр
сестиң чедизи
чавыс
натурал сан

ная
наян зургаа
нислэг
нийлбэр
нийлбэр нь ... байх тоо
нийлбэрийг үржвэрээр бичих

нийлбэрийн утга
нийлүүлэх
нийлэх
нийт
нийт замын урт
нийт юмсын тоо
ногдвор
ногдворын утга
ногдох
ногдох тоо
нөхөж бичих
нугалах
нум
нуман зураас
нуугдмал тоо
нуугдсан тоо
нүд
нэг
нэг аравт үлдэх
нэг бүрийн үнэ
нэг жаран
нэг зуу
нэг зуун тавин ес
нэг зуун хорин долоо
нэг нэгжийг нөгөө
 нэгжээр илэрхийлэх
нэг оронтой тоо
нэг удаа
нэг цэгээс эхлэлтэй
нэгдүгээр
нэгдүгээр нэмэгдэхүүн
нэгж I
нэгж II (хэмжигдэхүүний нэгж)
нэгж дээр

сезен
сезен алды
ужуг
каттынныг
каттыны... болур сан
каттыныгны көвүдедилгенен
 бижиир
каттыныгның утказы
каттыштырар
катчыыр
бүгү
бүгү оруктуң узуну
бүгү чүвениң саны
үлеттиниг
үлеттинигнің утказы
онаажыыр
үлег сан
четкилдеп бижиир
сыгар
ча
ча хевирлиг шыйыг
чажыт сан
чаштыын сан
карак
бир
бир оннук калыр
бирзиниң өртээ
алдан чыл
бир чүс
бир чүс бежен тос
бир чүс чээрби чеди
бир бирликти
 башка бирликтен илередиир
бир оранныг сан
бир катап, бир удаа
бир сектен эгелиг
бир дугаар
бир дугаар каттыныг
бирлик
хемчиир бирлик
бирликке

нэгж хэрчим
нэгжийн орон
нэгжээр задлах
нэгийг хоёр хуваасны нэг хэсэг
нэгэн зэрэг
нэмэгдүүлэх
нэмэгдэл
нэмэгдэхүүн
нэмэгдэхүүний байр солих
нэмэгдэхүүний нийлбэр
нэмэх
нэмэх үйлдэл
нэмэхийн байр солих чанар

бирлик кезиндек
бирликтин ораны
бирликтен үүредиир
бирни ийи үлээнниң бир кезээ
бир деңге
немектештирер
немектештирилге
каттыныг
каттынныгның орнун солуур
каттынныгның түңү
немээр
каттыныг кылдыныы
каттынныгның орнун солуур
шынар

огтлолцол
огтолцох
ойлголт
ойр
ойролцоо
ойролцоо утгыг олох
ойролцоогоор
олох
олон
олон оронтой тоо
олон оронтой тоог тоймлох
олон өнцөг
олон өнцөгт
олох
онцгой
онцолсон цифр
орлуулах
орны нэмэгдэхүүн
орны утга
огтлолцлын цэг
орой
орон ангийн хүснэгт
орхих
орхи(гд)сон тоо

О

кестиниг
кескилежиир
билдиниг, сиирип алыры
чоокшу
чоок
чоок утказын тывар
чоогунан
тывар
көвей
көвей оранныг сан
көвей оранныг санны тоймлаар
көвей өнчек
көвей өнчектиг
тывар
ончагай
ончагайлаан цифр
орладыыр
ораннарның каттыныы
оранның утказы
кестиниг сеги
орайы
ораннар көзенээ
каар
калган сан

орчим

өгөгдөл
өгөгдөлтэй ажиллах
өгөгдсөн тоо
өгөх
өгүүлбэртэй бодлого
өгүүлбэртэй бодлого зохиох
өмнө
өмнөх тоо
өндөр
өндрийн хэмжээ
өнцөг
өөрийгөө сорих
өөрчлөгдөх
өөрчлөгдөхгүй
өөрчлөлт
өөрчлөх
өргөн
өртөө
өрөг (шатрын)
өсөх
өсөх эрэмбэ

паралелограмм
параллель
параллель зөөлт
параллелепипед
пиктограмм
пирамид
план зураг
план зураг зурах
призм
пропорц
процент

хире

Ө

бердиниг
бердинигге ажылдаар
бердинген сан
бээр
домактыг бодалга
домактыг бодалга чогаадыр
мурну
мурнуу сан
бедик
бедиктиң хемчээзи
өнчек
бодун шенээр, бодун хынаар
өскерлиир
өскерилбес
өскерилге
өскертиир
дооразы
өртөө
өрүг (чыдырааның)
өзер
өзер эрэмбэ

П

паралелограмм
параллель
параллел көжүрүг
параллелепипед
пиктограмм
пирамид
план чурук
план чурук чуруур
призм
пропорц
процент

радиус
ром тоо

санасан тоо
санах
сантиметр (см)
сантиметр квадрат (см.кв)
сар
сая
секунд
солгой
сондгой
сондгой тоо
сондгой тоонуудын дараалал
сонирхолтой
сонирхолтой бодлого
сонирхолтой квадрат
сорих
сөөм хэмжих
сөрөг бүхэл тоо
сөрөг тоо
стандарт хэлбэр
суурь
сэнс

таах
тав
таваар үржүүлэх
таван бүхэл дөрөвний гурав
таван өнцөгт
таван сая гурав
тавин тав
тавны гурав
тавь
тал

Р

радиус
ром сан

С

сактыын сан, сактып алган сан
сактыыр
сантиметр (см)
квадрат сантиметр (кв.см)
ай
сая
секунд
солагай
саарсык
саарсык сан
саарсык саннарның дараалалы
сонуурганчыг
сонуурганчыг бодалга
сонуурганчыг квадрат
шенээр
сөөм хемчиир
удурланышкак бүдүн сан
удурланышкак сан
стандарт хевир
суур, таваа
сенсе

Т

тывар
беш
бештен көвүдедиир
беш бүгүл дөрттүң үжү
беш өнчектиг
беш сая үш
бежен беш
бештиң үжү
бежен
тала

талбай
талбайг хэмжих
талс
талсын тоо
талын урт
тасархай зураас
тахир
тахир зураас
температур
термометр
термометрийн заалт
тоглолт
тогтмол
тодорхой
тодорхойлолт
тодорхой зүй тогтол
тоймлох
тойрог
тойргийн төв
тойруулах
тойруулан зурах
том
томсгох
томьёо
тонн (т)
тоо
тоо өөрөө гарах
тоо үүсгэх
тоог аравт хэтрүүлэн нэмэх
тоог аравт хэтрүүлэхгүй нэмэх
тоог бүтэн аравтаар үржүүлэх
тоог жиших
тоог ойролцоогоор хэлэх
тоог сонгох
тоог таних
тоог холбох
тоогоор бичих
тоолох
тоон дараалал
тоон илэрхийлэл

шөл
шөлдү хемчиир
талалар
талаларның саны
таланың узуну
үзүк шыйыг
ээр
ээр шыйыг
температур
термометр
термометрнің көргүзүү
оюн
доктаамал
тодаргай
тодарадылга
тодаргай тургузуг
тоймлаар
дескинчек
дескинчектиң төвү
дескиндирер
дескиндир чуруур
улуг
улгаттырар
томьёо
тонн (т)
сан
сан боду үнер
сан бүдүрер
санны оннук ажыр немээр
санны оннук ажырбайын немээр
санны бүдүн оннукка көвүдедиир
санны деңнээр
санны чоогунан аайтыыр
санны шилиир, санны соңгуур
санны таныыр
санны холбаар
саннан бижиир
санаар
сан дараалалы
сан кылдыныы, санныг
кылдыныг

тоон карт
тоон пирамид
тоон тэнцэтгэл
тоон тэнцэтгэл биш
тоон тэнцэтгэл үнэн байх
тоон хэлхээ
тоон хэрчим
тоон шулуун
тоонуудын нийлбэр
тоонуудын хамаарал
тооны бүтэц
тооны машин
тооны нийлбэр
тооны стандарт бичлэг
тооны утга
тооны хуваагдах чанар
тооцоолох
торон хавтгай
тохирох
тохирох тоо
тохой
тохой хэмжих
төгрөг
төгсгөл
төгсөх
төө
төө хэмжих
төсөөтэй
төсөөтэй гишүүд
төстэй бодлого
төчнөөн
транспортир
трапец
тунгалаг цаас
тулд
туршилт
туршилтын үр дүн
турших
туузан метр
туухай (жин)
түм

сан картызы
сан пирамиды
сан деңнештирилгези
сан деңнештирилгези эмес
сан деңнештирилгези шын турар
сан дизии
сан кезиндизи
санныг шулуун
саннарның түңү
саннарның хамаарылгазы
сан тургузуу
сан бодаар машин
сан каттыныы
санның стандарт бижилгези
санның утказы
санның үлээттинер шынары
санаар, бодаар
торлуг калбак
таарыыр
таарыыр сан
шенек
шенектен хемчиир
төгрөг
төнчү, адаа, соо
доостуур
карыш
карыжаар
дөөй
дөөй кежигүннер
дөөйсимээр бодалга
ынча
транспортир
трапец
сегээн саазын (талбай хемчиир)
ужун
шенелде, туршилт
шенелдениң түңнели
шенээр
лент метр
туухай
түмен, он муң

тэг
тэг бүхэл зууны дөчин долоо
тэг бүхэл мянганы хорин долоо
тэгийг нэмэх
тэг дээр нэмэх
тэгш өнцөг
тэгш өнцөгт
тэгш өнцөгт параллелепипед
тэгш өнцөггүй
тэгш өнцөгтэй
тэгш өнцөгтэй
 координатын хавтгай
тэгш өнцөгтэй гурвалжин
тэгш тоо
тэгш тоо гарах
тэгш хэм
тэгш хэмийн тэнхлэг
тэгш хэмтэй
тэгш хэмтэй дүрс
тэгшитгэл
тэгшитгэл бодох
тэгшитгэлийн шийд
тэгээр үржүүлэх
тэмдэглэгээ
тэнхлэг
тэнхлэгийн огтлолцол
тэнцүү
тэнцүү бутархай
тэнцүү дүрс
тэнцүү нугалах
тэнцүү илэрхийлэл
тэнцүү харьцаа
тэнцүү хуваах
тэнцүүгийн тэмдэг
тэнцүүлэхийн тулд
тэнцэтгэл
тэнцэтгэл биш
тэнцэтгэл зохиох
тэнцэтгэл үнэн болох
тэнцэтгэлийн утга
тэнцэх

тик
тик бүдүн чүстүн дөртөн чедизи
тик бүдүн муңнуң чээрби чедизи
тикти немээр
тикке немээр
декши өнчек
декши өнчектиг
декши өнчектиг параллелепипед
декши өнчек чок
декши өнчектиг
декши өнчектиг
координаттың калбаа
декши өнчектиг үш-булуңчук
декши сан
декши сан үнер
декши ара
декши аралыг тэнхлэг
декши аралыг
декши аралыг дүрзү
деңнелге
деңнелге бодаар
деңнелгениң шииди
тиктен көвүдедиир
демдеглээшкин
тэнхлэг
тэнхэлэгтиң кестинии
дең
дең үүрмек сан
дең дүрзү
дең сыгар
дең илередиг
дең деңнел
дең үлээр
деңнелге демдээ
деңнештирер ужун
деңнежилге
деңнежилге эмес
деңнежилге чогаадыр
деңнежилге шын болур
деңнежилге утказы
деңнежиир

тэрбум
тэрбумын анги
тэрбумын орон

тэрбум
тэрбумнуң анги
тэрбумнуң ораны

У

угталцах
угталцах хөдөлгөөн
улирал
уралдах
урт
уртыг хэмжих
уртын нэгж
уртыг хэмжих үндсэн нэгж
утга
утга өөрчлөгдөх
утга өөрчлөгдөхгүй
ухагдахуун
учрыг тайлбарлах

уткужар
уткужар шимчээшкин
улдуң
чаршыыр
узун
узунну хемчиир
узуннуң бирлии
узунну хемчиир үндезин бирлик
утка
утказы өскерлиир
утказы өскерилбес
ухагдахуун
ужурун тайылбырлаар

Ү

үгийн сүлжээ
үйлдэл
үйлдлийн гишүүд
үйлдлийн гишүүдийн хамаарал

үйлдлийг гүйцэтгэх
үйлдлийн гишүүнийг өөрчлөх
үйлдлийн дараалал
үйл явдал
үйл явдлын дарааллыг олох
үл мэдэгдэх гишүүн
үлдэгдэл

үлдэгдэлтэй хуваах
үлдэх
үнэ
үнэн тоон тэнцэтгэл
үнэн тоон тэнцэтгэл биш

сөс илчирбези
кылдыныг
кылдыныг кежигүннери
кылдыныг кежигүннериниң
хамаарылгазы
кылдыныгны күүседиир
кылдыныг кежигүнүн өскертиир
кылдыныгның дараалалы
болуушкун
болуушкуннуң дараазын тывар
билдинбес кежигүн
калдык, артынчы, артып калган
сан
калдыктыг үлээр
калыр
өртек
шын сан деңнештирилгези
шын сан деңнештирилгези эмес

үнэн тэнцэтгэл
үр дүн
үржвэр
үржвэр хэлбэр
үржвэрийн утга
үржвэрийн хүрд
үржигдэхүүн
үржигдэхүүн болгон задлах
үржигдэхүүний байр солих
үржүүлсэнтэй адил
үржүүлэх
үржүүлэх үйлдлийн хамаарал

үржүүлэх тэмдэг
үржүүлэх үйлдэл

функц

хаалт

хаалт задлах
хаалтан доторх үйлдэл
хавтан
хавтгай
хавтгай дүрс
хагас
хагасын хагас
хажуу
хажуудах
хайрцаг
хамаарал
хамгийн
хамгийн бага тоо
хамгийн их давтагдах
хамгийн их тоо

шын деңнештирилге
түңнел
көвүдедилге
көвүдедилге хевири
көвүдедилгениң утказы
көвүдедилгениң хүрдүзү
көвүдээшкин
көвүдээшкин кылдыр үүрмектээр
көвүдээшкинниң орнун солуур
көвүдеткенге дөөй
көвүдедиир
көвүдедиир кылдыныгның
хамаарылгазы
көвүдедиир демдек
көвүдедиир кылдынныг

Ф

функц

Х

хаалда 1. (чартык төгерик
хаалда демдек)
2. (чартык дөрбелчин хаалда
демдек)
хаалданы ажар
хаалчак иштинде кылдыныг
калбак
калбак
калбак дүрзү
чартык
чартыктың чартыы
кыдыы
кыдыылаар, хажуулаар
хааршак
хамаарылга
эң-не
эң-не бичии сан
эң-не көвей катаптаар
эң-не улуг сан

хамгийн ойр байгаа тоо
харалдаа
харгалзах
харгалзах тоо
харгалзах цэг
харилцан эгц
харилцан эгц шулуунууд
хариу
харьцаа
харьцааны тэнцэтгэл
харьцуулах
харьяалагдах
харьяалагдахгүй
хасагдагч
хасагч
хасах
хасах тоо
хасах үйлдэл
хаягдал
хоёр
хоёр бүхэл тавны гурав
хоёр дахин ихэсгэх
хоёр зуун гучин тав
хоёр зуун тавин мянга
 долоон зуун долоо
хоёр оронтой сондгой тоо
хоёр оронтой тоо
хоёр оронтой тэгш тоо
хоёр тэнцүү хуваах
хоёр тэнцүү хэсэг
хоёрны нэг
хоёроор үржүүлэх
хоёрт хуваагдах тоо
холбоо
холбох
холдох
холимог бутархай
холимог бутархай
 хэлбэрээр бичих

хоног

эң-не чоок турар сан
дужааш
дужажыыр
дужажыыр сан
дужажыыр сек
перпендикуляр
перпендикуляр шулууннар
харыы
харьцаа
харьцааның деңнежилгези
деңнээр, шиңнээр
хамааржыыр
хамаарышпас
казыдыкчы
казыкчы
казыыр
казыыр сан
казыыр кылдыныг
калдык
ийи
ийи бүгүл бештин үжү
ийи дагын улгаттырар
ийи чүс үжен беш

ийи чүс бежен муң чеди чүс
ийи оранныг саарсык сан
ийи оранныг сан
ийи оранныг декши сан
ийи дең үлээр
ийи дең кезек
ийиниң бири
ийинен көвүдедиир
ийиге үлээттинер сан
холбаа
холбаар
ыраар
холушкак үүрмек сан

холушкак үүрмек сан хевирнен
 бижиир

хонук

хойно
хойшоо
хойгуур
хооронд орших тоонууд
хоорондоо хамааралтай
хоорондох зай
хоосон
хоосон нүд
хорин гурав
хорин дөрөв
хорогдол
хорогдуулах
хорь
хорь хүртэлх тоо
хос тоо
хөвч
хөдөлгөөн
хөдөлгөөний бодлого
хөнгөн
хөөцөлдөх
хөөцөлдөх хөдөлгөөн
хөрш
хөрш тоо
хуваагдагч
хуваагдах
хуваагддаггүй
хуваагч
хуваарь
хуваарьтай хэрчим

хуваах
хуваах тэмдэг
хуваах үйлдэл
хугацаа
хугацааг хэмжих
хугацааны нэгжүүдийн хамаарал

худалдаа
худалдааны бодлого
хурд
хурц

арты
соңгаар
арткаар
аразында турар саннар
аразында хамаарылгалыг
аразында чай
куруг
куруг карак
чээрби үш
чээрби дөрт
эвээжедилге
эвээжедиир, ааладыр
чээрби
чээрбиге чедир сан
эжеш сан
1. мээс; 2. кириш
шимчээшкин
шимчээшкинниң бодалгазы
чиик
ойлатчыыр
ойлатчыыр шимчээшкин
кожаа
кожаа сан
үлеттиниг
үлеттинер
үлеттинбес
үлекчи
үлелге, хуваарь
үлелгелиг кезиндек, хуваарьлыг
кезиндек
үлээр
үлээр демдек
үлээр кылдыныг
үе
үени хемчиир
үениң бирликтериниң
хамаарылгазы

садыг
садыг бодалгазы
дүргени
1. шиш; 2. чидиг

хурц өнцөг
хүнд
хүндийг хэмжих
хүндэвтэр
хүрд
хүртвэр
хүртэлх
хүрээ
хүрээний уртыг олох

хүснэгт
хүснэгт нөхөх
хүснэгтийн багана
хүснэгтийн мөр
хэв
хэвтээ
хэвтээ зураас
хэвтээ тоон шулуун
хэд байна?
хэд дахин?
хэд?
хэддүгээр
хэдэн боломж байна вэ?
хэдэн хэсэг?
хэдэн ширхэг?
хэдээр нэмэгдүүлэх?
хэдээр олон?
хэдээр цөөн?
хэлбэр
хэлбэр дүрс
хэлхээ
хэм (градус)
хэмжигдэхүүн
хэмжих
хэмжээ
хэмжээ багасгаж зурах
хэмжээтэй
хэрхэн
хэрхэн олох вэ?
хэрхэн өөрчлөгдөх вэ?
хэрчим

шиш өнчөк
аар
аарын хемчиир
бергесимээр
хүрд
санның алганы
чедирги
хүрээ
хүрээний узунун тывар
(периметр)
көзөнөк
көзөнөкти долдурар
көзөнөктиң баганазы
көзөнөктиң одуруу
хеп
чыткыр
чыткыр шыйыг
чыткыр сан шулууну
каш тур?
каш дагын?
каш? чеже?
каш дугаар?
каш болдунуг бар?
каш кезек?
каш ширхэг?
каштан немектештирер?
каштан көвей?
каштан эвээш?
хевир
хевир дүрзү
дизиг
градус
хемчеттиниң
хемчиир
хемчээ
хемчээзин бичииледип чуруур
хемчээлиг
канчап
канчап тывар?
канчап өскерлиир?
кезиндек

хэрчмийн урт
хэрчмийн төгсгөл
хэрчмэн диаграмм
хэрэглэгдэхүүн
хэсэг
хэсгийн бодлого
хэсгийн тоо
хялбар
хялбар арга
хялбар бичиглэл
хямд
хямдарсан үнэ
хяналт

кезиндектиң узуну
кезиндектиң төнчүзү
кезиндек диаграмм
херексел
кезек
кезектиң бодалгазы
кезектиң саны
амыр
амыр арга
амыр бижиглел
чиик
чиигеткен өртек
хыналда

цаад
цаана
цаг
цаг тооны бичиг (хуанли)
цагариг
цагийн бүс
цагийн зөрөө
цагийн зүүний дагуу

цагийн зүүний эсрэг
цагийн хуваарь
цацраг
центнер (ц)
цилиндр
цифр
цифр давтагдах
цифр давтагдахгүй
цифрүүдийн нийлбэр
цөөлөх
цөөн
цуглуулах
цэг
цэгээр тэмдэглэх
цээжээр
цээжээр бодох

Ц

ынды
ындында
шаг
календарь, ай-хүн чурагайы
цагариг
шаг куржаа
шаг чөрүүзү
шагның инезиниң аайы билен,
шагның инезиниң аайынан
шагның инезинге удур
шаг үлелгези
цацраг
центнер (ц)
цилиндр
цифр
цифр даптаныыр
цифр даптаттынбас
цифрлерниң каттыныы
ааладыыр, эвээжедиир
аалак, эвээш
чыыр
сек
сектен демдеглээр
чээжинен, сагыжынан
чээжинен бодаар, сагыжынан

чанар
чиглэл

Ч

шынар
уг шиг

шалгах
шидэлт
шийд
шилжүүлэх
шингэн
шингэнийг хэмжих
шинж
шинж чанар
ширхэг
шоо
шоо орхих
шугам
шугамын дагуу нугалах
шулуун
шулуун зураас
шулуун шугам

Ш

шылгаар, хынаар
октаг
шиид
шилчидер
суук
суукту хемчиир
шинж
шинчи шынар
ширхэг
шоо
шоо октаар
шугам
шугам аайынан сыгар
шулуун
шулуун шыйыг
шулуун шугам

Эв долоо
эвлүүлэх
эвхдэг метр
эгнээ
ээрэг
ээрэг тоо
эзлэхүүн
эзлэхүүнийг хэмжих
Эйлер-Веннийн диаграмм
элемент
энгийн бутархай

Э

Эптиг чеди
эвилештирер, эптештирер
дүрер метр
одуруг
чиге
чиге сан
ишкир
ишкирин хемчиир
Эйлер Венниң диаграммы
элемент
наам үүрмек сан

энгийн бутархайг жиших
эргүүлэлт
эргүүлэлтийн өнцөг
эргүүлэлтийн төв

эргүүлэх
эргэлт
эрэмбэлэх
эсрэг
эсрэг чиглэлд
эхлэл төгсгөлийн цэг
эхний байрлал
ээлжлэх

ялгаа
ялгаагүй
ялгаатай
ялгавар
ялгаврын утга
ялгах

наам үүрмек саннын деңнээр
дескиндириг
дескиндиригний өнчээ
дескиндиригний ортузу,
дескиндиригний төвү
дескиндирер
дескинчек, дескиниг
эрэмбэлээр, аайлаар
удурланышкак
удурланышкак уг куду
башкы болгаш доостуур сек
башкы орун
ээлчилээр

Я

ылгал
ылгал чок
ылгалдыг
казыкчыларның түңү
казыкчыларның түңүнүң утказы
ылгаар

ӨӨРЕДИЛГЕНИҢ ТОЙЛУ БИЖИИ
ТЫВА-МООЛ
Математик I-V анги

СУРГАЛТЫН ТОЛЬ БИЧИГ
ТУВА-МОНГОЛ
Математик I-V анги

А

ааладыыр
аар
аарын хемчиир
агаарның градузу
адаа, алдыы
ажыг
ажыл бодалгазы
ай
айтырыг
айтырыг демдээ
айтырыг демдээниң орнунга
айтырыгны шиитпирлээр
айтырыгның харыызы
алдан
алдан үш
алдан чыл
алды
алды өнчектиг
алды тос бежен дөрт
алдыга үлээр
алдыга үлээттиннер
алдынан көвүдедиир
алдының бежи
аналог шаг
амыр
амыр арга
амыр бижиглел
анги
араб сан
араб сан
аразында турар саннар
аразында хамаарылгалыг
аразында чай
арга
арифметик
арифметик ортумаа
артык
арты
арткаар

хорогдуулах, цөөлөх
хүнд
хүндийг хэмжих
агаарын хэм
доор
гаруй
ажлын бодлого
сар
асуулт
асуултын тэмдэг
асуултын тэмдгийн оронд
асуудал шийдвэрлэх
асуултын хариу
жар
жаран гурав
нэг жаран
зургаа
зургаан өнцөгт
зургаан есийн тавин дөрөв
зургаад хуваах
зургаад хуваагдах
зургаагаар үржүүлэх
зургааны тав
аналоги цаг
хялбар
хялбар арга
хялбар бичиглэл
анги
араб тоо
араб цифр
хооронд орших тоонууд
хоорондоо хамааралтай
хоорондох зай
арга
арифметик
арифметик дундаж
илүү
хойно
хойгуур

аян чорук маршруду
аян чорукчу

аяллын маршрут
жуулчин

Б

багана
багана бижилге
багана диаграмм
бадар эрэмбэ
бадыткаар
базым, кылаш
баримжаа
баримжаалаар
баримжаалап санаар
барыын
башкы болгаш доостуур сек
башкы орун
баштайгы сан, башкы сан
бедик
бедиктиң хемчээзи
бежен
бежен беш
бергесимээр
бердинген сан
бердиниг
бердинигге ажылдаар
бети
беш
беш бүгүл дөрттүң үжү
беш өнчектиг
беш сая үш
бештен көвүдедиир
бештиң үжү
билдинбейн турар кежигүн
билдинбес
билдинбес кежигүн
билдиниг, сиирип алыры
бир
бир деңге
бир дугаар каттыныг
бир дугаар

багана
баганан бичиглэл
баганан диаграмм
буурах эрэмбэ
бататгах
алхам
баримжаа
баримжаалах
баримжаалан тоолох
баруун
эхлэл төгсгөлийн цэг
эхний байрлал
анхны тоо
өндөр
өндрийн хэмжээ
тавь
тавин тав
хүндэвтэр
өгөгдсөн тоо
өгөгдөл
өгөгдөлтэй ажиллах
наана
тав
таван бүхэл дөрөвний гурав
таван өнцөгт
таван сая гурав
таваар үржүүлэх
тавны гурав
мэдэгдэхгүй гишүүн
мэдэгдэхгүй
үл мэдэгдэх гишүүн
ойлголт
нэг
нэгэн зэрэг
нэгдүгээр нэмэгдэхүүн
нэгдүгээр

бир катап
бир оннук калыр
бир оранныг сан
бир сектен эгелиг
бир чүс
бир чүс бежен тос
бир чүс чээрби чеди
бирзиниң өртээ
бирлик
бирлик кезиндек
бирлик ораны
бирликке
бир бирликти өске бирликтен
илередиир

бирликтен үүредиир
бирни ийи үлээнниң бир кезээ
бичии
бичии бирлик
бичии сан
бичии турар
бичиинен улуг куду
бичииледиир
бичиилээр
бодаанын хынаар
бодаар
бодаар арга
бодаары
бодалга чогаадыр
бодалга
бодалганың бердинии
бодалганың харыызы
бодит хемчээ
бодун шенээр, бодун хынаар
болдунар ... оранныг сан
болдунбас
болдунар
болдунуг
болдунугнуң санын тывар
болдунуу бичии
болдунуу улуг

нэг удаа
нэг аравт үлдэх
нэг оронтой тоо
нэг цэгээс эхлэлтэй
нэг зуу
нэг зуун тавин ес
нэг зуун хорин долоо
нэг бүрийн үнэ
нэгж
нэгж хэрчим
нэгжийн орон
нэгж дээр

нэг нэгжийг нөгөө нэгжээр
илэрхийлэх
нэгжээр задлах
нэгийг хоёр хуваасны нэг хэсэг
бага
бага нэгж
бага тоо
бага байх
багаас их рүү
багасгах
буурах
бодолтоо шалгах
бодох
бодох арга
бодолт
бодлого зохиох
бодлого
бодлогын өгөгдөл
бодлогын хариу
бодит хэмжээ
өөрийгөө сорих
боломжтой бүх ... оронтой тоо
боломжгүй
боломжит
боломж
боломжийн тоо олох
боломж багатай
боломж ихтэй

болдунуун санаар
болдунуун санаар
болдунуун тывар
болумчалыг
болуушкун
болуушкуннуң дараазын тывар
боттуг бот-чүүл
боттуг дүрзү
боттуг дүрзүнүң чаттыныы
бөмбүрзек
будуваан
бүгү
бүгү оруктуң узуну
бүгү чүвениң саны
бүгү талазы дең
бүгү өнчээ декши
бүдүжү, тургузуу
бүдүн
бүдүн
бүдүн кезек
бүдүн кезектиң сеги
бүдүн оннук
бүдүн сан
бүдүнге үлээттинер
бүдүнүнөн барымжаалаар
бүдүрер
бүдүрүг
бүрүткээр
бээр

боломжийг тооцоолох
боломжийг тоолох
боломжийг олох
боломжит
үйл явдал
үйл явдлын дарааллыг олох
бодит биет
биет
биетийн дэлгээс
бөмбөрцөг
будаагүй
нийт
нийт замын урт
нийт юмсын тоо
бүх тал нь тэнцүү
бүх өнцөг нь тэгш
бүтэц
бүтэн
бүхэл
бүхэл хэсэг
бүхэл хэсгийн цэг (бүхлийн цэг)
бүтэн аравт
бүхэл тоо
бүхлээр хуваагдах
бүхлээр тоймлох
бүтээх
бүтээмж
бүртгэх
өгөх

геометр
геосамбар
градус
градус
грамм (г)
график

геометр
геосамбар
градус
хэм (градус)
грамм (г)
график

Д

дагын
дагын бичи
дагын бичииледиир
дагын улгаттырар
дагын улуг
дажыг
далайц
дараазында сан, дарыйгы сан
дараалал
дараалал аайынан бодаар
дараалалдың тургузуу
дараалалдың тургузуун тывар
дараалдыр
декши аралыг
декши ара
декши аралыг дүрзү
декши аралыг тэнхлэг
декши өнчек
декши өнчек чок
декши өнчектиг
декши өнчектиг
декши өнчектиг координаттың
калбаа

декши өнчектиг үш-булуңчук
декши өнчектиг параллелепипед
декши сан
декши сан үнер
демдеглээшкин
дең
дең хуваарьлыг үүрмек саннар
дең бирликке шилчидер
дең деңнел
дең дүрзү
дең илередиг
дең каттынныг
дең санныг үүрмек саннар
дең үлээр
дең үүрмек сан

дахин
дахин бага
дахин багасгах
дахин ихэсгэх
дахин их
зөөлт
далайц
дараагийн тоо
дараалал
дарааллын дагуу бодох
дарааллын зүй тогтол
дарааллын зүй тогтлыг олох
дараалан
тэгш хэмтэй
тэгш хэм
тэгш хэмтэй дүрс
тэгш хэмийн тэнхлэг
тэгш өнцөг
тэгш өнцөггүй
тэгш өнцөгтэй
тэгш өнцөгт

тэгш өнцөгтэй координатын
хавтгай
тэгш өнцөгтэй гурвалжин
тэгш өнцөгт параллелепипед
тэгш тоо
тэгш тоо гарах
тэмдэглэгээ
тэнцүү
ижил хуваарьтай бутархайнууд
ижил нэгжид шилжүүлэх
тэнцүү харьцаа
тэнцүү дүрс
тэнцүү илэрхийлэл
ижил нэмэгдэхүүн
ижил хүртвэртэй бутархайнууд
тэнцүү хуваах
тэнцүү бутархай

дең чайга турар
деңнежилге
деңнежилге утказы
деңнежилге чогаадыр
деңнежилге шын болур
деңнежилге эмес
деңнежиир
деңнелге
деңнелге бодаар
деңнелге демдээ
деңнелгениң шииди
деңнештирер ужун
деңнештирилге
деңнээр, шиңнээр
дең сыгар
дес дугаар
дескиндир чуруур
дескиндирер
дескиндирер
дескиндириг
дескиндиригниң ортузу,
дескиндиригниң төвү
дескиндиригниң өнчээ
дескиниг
дескинчек
дескинчектиң төвү
дециметр (дм)
диагональ
диаграмм
диаметр
дигитал
дизиг
доктаамал
домактыг бодалга
домактыг бодалга чогаадыр
дооразы
доостуур
дөөй
дөөй бирликтиг сан
дөөй дүрзү
дөөй талалыг үш-булуңчук

ижил зайд орших
тэнцэтгэл
тэнцэтгэлийн утга
тэнцэтгэл зохиох
тэнцэтгэл үнэн болох
тэнцэтгэл биш
тэнцэх
тэгшитгэл
тэгшитгэл бодох
тэнцүүгийн тэмдэг
тэгшитгэлийн шийд
тэнцүүлэхийн тулд
адилтгал
харьцуулах
тэнцүү нугалах
дэс дугаар
тойруулан зурах
тойруулах
эргүүлэх
эргүүлэлт

эргүүлэлтийн төв
эргүүлэлтийн өнцөг
эргэлт
эргэлт, тойрог
тойргийн төв
дециметр (дм)
диагональ
диаграмм
диаметр
дигитал
хэлхээ
тогтмол
өгүүлбэртэй бодлого
өгүүлбэртэй бодлого зохиох
өргөн
төгсөх
ижил
ижил нэгжтэй тоо
ижил дүрс
адил хажуут гурвалжин

дөөй талалыг
дөөй эмес
дөөй
дөөй бодалга
дөөй кежигүннер
дөрбелчин
дөрт
дөрт орайлыг
дөрт талалыг эмес
дөрт өнчектиг
дөрт талалыг
дөрт чүс дөртөн үш
дөрт чүс сезен чеди
дөрт чүс үжен сес
дөртөн
дөрткө көвүдедиир
дөрткө үлээр
дүрер метр
дугаар
дугаарлаар
дужааш
дужажыыр
дужажыыр сан
дужажыыр сек
дуралыг бир сан
дүргени
дүрзү
дүрзүлел
дүрзү болгаш боттуг
дүрзүнүң ылгалы
дүрзү кылыр
дүрзүлүг дараалал
дүрзүлээр
дүрзүнүң чарты

адил хажуут
ижил биш
төсөөтэй
төстэй бодлого
төсөөтэй гишүүд
дөрвөлжин
дөрөв
дөрвөн оройтой
дөрвөн талтай биш
дөрвөн өнцөгт
дөрвөн талтай
дөрвөн зуун дөчин гурав
дөрвөн зуун наян долоо
дөрвөн зуун гучин найм
дөч
дөрвөөр үржүүлэх
дөрөвд хуваах
эвхдэг метр
дугаар
дугаарлах
харалдаа
харгалзах
харгалзах тоо
харгалзах цэг
дурын тоо
хурд
дүрс
дүрслэл

дүрс, биетийн ялгаа
дүрс бүтээх
дүрсэн дараалал
дүрслэх
дүрсийн хагас

И

ийи
ийи бүгүл бештиң үжү
ийи дагын улгаттырар
ийи дең кезек

хоёр
хоёр бүхэл тавны гурав
хоёр дахин ихэсгэх
хоёр тэнцүү хэсэг

ийи дең үлээр
ийи оранныг декши сан
ийи оранныг саарсык сан
ийи оранныг сан
ийи чүс бежен муң чеди чүс
ийи чүс үжен беш
ийиге үлээттинер сан
ийинен көвүдедиир
ийиниң бири
илередиг
илередигниң түңү
ирмек
ирмектиң узуну
ишкир сава
ишкири
иштии өнчек
иштии өнчектерниң каттыныы

хоёр тэнцүү хуваах
хоёр оронтой тэгш тоо
хоёр оронтой сондгой тоо
хоёр оронтой тоо
хоёр зуун тавин мянга
хоёр зуун гучин тав
хоёрт хуваагдах тоо
хоёроор үржүүлэх
хоёрны нэг
илэрхийлэл
илэрхийллийн утга
ирмэг
ирмэгийн урт
багтаамжтай сав
багтаамж
дотоод өнцөг
дотоод өнцгийн нийлбэр

К

каар
кадар
кадарының шөлү
казыдыкчы
казыкчы
казыкчыларның түңү
казыкчыларның түңүнүң
утказы
казыыр
казыыр кылдыныг
казыыр сан
кай
кай-бир
кай хире
кайсы көвей?
калбак
калбак
калбак дүрзү
калган сан

орхих
гадаргуу
гадаргуугийн талбай
хасагдагч
хасагч
ялгавар
ялгаврын утга
хасах
хасах үйлдэл
хасах тоо
аль
аливаа
аль хэр
аль нь их вэ?
хавтгай
хавтан
хавтгай дүрс
орхи(гд)сон тоо

калдык, артынчы,
артып калган сан
калдык
калдыктыг үлээр
календарь, ай хүн чурагайы
калыр
канчап
канчап өскерлиир?
канчап тывар?
карак
катаптаашкын
катаптаныышкын
катаптаар
каттынныг
каттынныгның орнун солуур
каттынныгның түңү
каттыныг
каттыныгның утказы
катчыыр
каттыныг кылдыныы
каттыныгны көвүдедилгенен
бижиир
каттыныгның орнун
солуур шынар
каттыныы... болур сан
каттыштырар каттыштырар
каш болдунуг бар?
каш дагын?
каш дугаар?
каш кезек?
каш тур?
каш ширхэг?
каш? чеже?
каштан көвей?
каштан немектештирер?
каштан эвээш?
каът
каътташтыр
квадрат, тик дөрбелчин
кежигүн
кежигүннерниң дугаары

үлдэгдэл
хаягдал
үлдэгдэлтэй хуваах
цаг тооны бичиг (хуанли)
үлдэх
хэрхэн
хэрхэн өөрчлөгдөх вэ?
хэрхэн олох вэ?
нүд
давталт
давтамж
давтах
нийлбэр
нэмэгдэхүүний байр солих
нэмэгдэхүүний нийлбэр
нэмэгдэхүүн
нийлбэрийн утга
нийлэх
нэмэх үйлдэл

нийлбэрийг үржвэрээр бичих

нэмэхийн байр солих чанар
нийлбэр нь ... байх тоо
нийлүүлэх
хэдэн боломж байна вэ?
хэд дахин?
хэддүгээр
хэдэн хэсэг?
хэд байна?
хэдэн ширхэг?
хэд?
хэдээр олон?
хэдээр нэмэгдүүлэх?
хэдээр цөөн?
давхар
давхцуулах
квадрат
гишүүн
гишүүний дугаар

кежигүннерниң хамаарылгазы
кезек
кезектиң бодалгазы
кезектиң саны
кезиндек
кезиндек диаграмм
кезиндектиң төнчүзү
кезиндектиң узуну
кескилежиир
кестиниг
килдээр
килдээшкин
кили
килограмм (кг)
километр (км)
километр квадрат (км.кв)
километр цаг (км\ш)
кириш
кожаа сан
конус
координаттың калбаа
координаттың эгези
көвей
көвей оранныг сан
көвей оранныг санны
барымжаалаар
көвей өнчек
көвей өнчектиг
көвүдедиир
көвүдедиир демдек
көвүдедиир кылдынныг
көвүдедиир кылдыныгның
хамаарылгазы
көвүдедилге
көвүдедилге хевири
көвүдедилгениң утказы
көвүдедилгениң хүрдүзү
көвүдеткенге дөөй
көвүдээшкин
көвүдээшкин кылдыр
үүрмектээр

гишүүдийн хамаарал
хэсэг
хэсгийн бодлого
хэсгийн тоо
хэрчим
хэрчмэн диаграмм
хэрчмийн төгсгөл
хэрчмийн урт
огтолцох
огтлолцол
жинлэх
жинлэлт
жинлүүр
килограмм (кг)
километр (км)
километр квадрат
километр шаг (км\цаг)
хөвч
хөрш тоо
конус
координатын хавтгай
координатын эх
олон
олон оронтой тоо

олон оронтой тоог тоймлох
олон өнцөг
олон өнцөгт
үржүүлэх
үржүүлэх тэмдэг
үржүүлэх үйлдэл

үржүүлэх үйлдлийн хамаарал
үржвэр
үржвэр хэлбэр
үржвэрийн утга
үржвэрийн хүрд
үржүүлсэнтэй адил
үржигдэхүүн

үржигдэхүүн болгон задлах

М

магадлал
маршрут
машстаб
медиан
метр
миллиграмм (мг)
миллилитр (мл)
миллилитр (мл)
минут
моод
моол сан
мөөң
мөөңнээр
мөөңүнөн санаар
муң
муң иштингэ
 немээр, казыыр
муңга чедир сан
муңга чедирги санны
 барымжаалаар
муңга чедирги санны
 деңнээр
муңгаш дүрзү
муңнук
муңнуктан барымжаалаар
муңнуктуң ораны
муңнуң кезээ
мурнуу сан
мурну

магадлал
маршрут
машстаб
медиан
метр
миллиграмм (мг)
миллилитр (мл)
миллилитр (мл)
минут
моод
монгол тоо
багц
багцлах
багцлан тоолох
мянга

мянга дотор нэмэх, хасах
мянга хүртэлх тоо

мянга хүртэлх тоог тоймлох

мянга хүртэлх тоог жиших
битүү дүрс
мянгат
мянгатаар тоймлох
мянгатын орон
мянганы хэсэг
өмнөх тоо
өмнө

Н

натурал сан
немектештирилге
немээр
ниити сек
ниити үлекчи
ниити үлээттиникчи

натурал тоо
нэмэгдэл
нэмэх
ерөнхий цэг
ерөнхий хуваагч
ерөнхий хуваагдагч

одуруг
ойлатчыыр
ойлатчыыр шимчээшкин
октаг
он
он алды
он бир
он иштинде
он муң
он муң иштинде санны
 көвүдедиир

он муң иштинде санны үлээр

он муңнуктуң ораны
он саяның ораны
он тос
он тэрбумнуң ораны
онаажыыр
онга үлээр
онга чедирги
оннан көвүдедиир
оннан немештирер
оннан эвээжедиир
оннап үүредиир
оннук
оннук бүдүрүп немээр
оннук арттыр немээр
оннукка үүредиир
оннуктан барымжаалаар
оннуктан көвүдедиир
оннуктан оннукту казыыр
оннуктан үлээр
оннуктуң ораны
оннуктуң үүрмээ
оннуктуң үүрмээн бүдүнге
 барымжаалаар
оннуң бежи
оннуң бири

О

мөр
хөөцөлдөх
хөөцөлдөх хөдөлгөөн
шидэлт
арав
арван зургаа
арван нэг
арав дотор
арван мянга

арван мянга дотор тоог
 үржүүлэх
арван мянга дотор тоог
 хуваах
арван мянгатын орон
арван саятын орон
арван ес
арван тэрбумын орон
ногдох
аравд хуваах
арав хүртэлх
арваар үржүүлэх
арваар нэмэгдүүлэх
арваар хорогдуулах
аравтаар задлах
аравт
аравт үүсгэн нэмэх
аравт хэтрүүлэн нэмэх
аравтаар задлах
аравтаар тоймлох
аравтаар үржүүлэх
аравтаас аравтыг хасах
аравтаар хуваах
аравтын орон
аравтын бутархай

бүхлээр тоймлох
аравны тав
аравны нэг

оннуң кезээ
ончагайлаан цифр
орайы
ораннар көзенээ
ораннарның каттыныглары
оранның утказы
орладыр
орнаштырар
орнун солуур
ортузундаагы кежигүннерниң
көвүдекчизи

орук
орун
оюн

аравны хэсэг
онцолсон цифр
орой
орон ангийн хүснэгт
орны нэмэгдэхүүнүүд
орны утга
орлуулах
байрлуулах
байрыг солих

дундах гишүүдийн үржвэр
зам
байршил
тоглолт

өзер
өзер эримбэ
өнчек
өртек
өрү
өскерилбес
өскерилге
өскерлиир
өскертиир
өртөө
өрүг (чыдырааның)

Ө

өсөх
өсөх эрэмбэ
өнцөг
үнэ
дээшээ
өөрчлөгдөхгүй
өөрчлөлт
өөрчлөгдөх
өөрчлөх
өртөө
өрөг (шатрын)

паралелограмм
параллель
параллел көжүрүг
параллелепипед
перпендикуляр
перпендикуляр шулууннар
пиктограмм
пирамид
план чурук
план чурук чуруур

П

паралелограмм
параллель
параллель зөөлт
параллелепипед
харилцан эгц
харилцан эгц шулуунууд
пиктограмм
пирамид
план зураг
план зураг зурах

призм
пропорц
процент

призм
пропорц
процент

радиус
ром сан

радиус
ром тоо

Р

С

саавыр
саавырның аайынан
саарсык
саарсык сан
саарсык саннарның
дараалалы
садыг
садыг бодалгазы
сактыын
сактыын сан
сан
санаар
сан боду үнер
сан бүдүрер
сан дараалалы
сан деңнештирилгези
сан деңнештирилгези
шын турар
сан деңнештирилгези эмес
сан дизи
сан картызы
сан каттыны
сан кезиндизи
сан кылдыны
сан пирамиды
сан тургузуу
сан бодаар машин
саннан бижир
саннарның хамаарылгазы
саннарның түңү

заавар
зааврын дагуу
сондгой
сондгой тоо

сондгой тооны дараалал
худалдаа
худалдааны бодлого
санасан
санасан тоо
тоо
тоолох
тоо өөрөө гарна
тооны үүсгэх
тоон дараалал
тоон тэнцэтгэл

тоон тэнцэтгэл үнэн байх
тоон тэнцэтгэл биш
тоон хэлхээ
тоон карт
тооны нийлбэр
тоон хэрчим
тоон илэрхийлэл
тоон пирамид
тооны бүтэц
тооны машин
тоогоор бичих
тоонуудын хамаарал
тоонуудын нийлбэр

санны бүдүн оннукка көвүдедиир
санны оннук ажырбайын немээр
санны деңнээр
санны оннук ажыр немээр
санны таныыр
санны чоогунан аайтыыр
санны шилиир, санны соңгуур
санныг шулуун
санныг кылдыныг
санның стандарт бижилгези
санның утказы
санның үлээттинер шынары
сантиметр (см)
сая
сегээн саазын
сенсе
сезен
сезен алды
сек
сектен демдеглээр
секунд
сес
сес чүс он үш
сес чүс чээрби бир
сеске үлээр
сестен көвүдедиир
сестиң чедизи
солагай
соңгаар
сонуурганчыг
сонуурганчыг бодалга
сонуурганчыг квадрат
сөс илчирбези
стандарт хевир
суук
суукту хемчиир
суур таваа
сыгар

тоог бүтэн аравтаар үржүүлэх
тоог аравт хэтрүүлэхгүй нэмэх
тоог жиших
тоог аравт хэтрүүлэн нэмэх
тоог таних
тоог ойролцоогоор хэлэх
тоог сонгох
тоон шулуун
тоон илэрхийлэл
тооны стандарт бичлэг
тооны утга
тооны хуваагдах чанар
сантиметр (см)
сая
тунгалаг цаас (талбай хэмжигч)
сэнс
ная
наян зургаа
цэг
цэгээр тэмдэглэх
секунд
найм
найман зуун арван гурав
найман зуун хорин нэг
наймд хуваах
наймаар үржүүлэх
наймны долоо
солгой
хойшоо
сонирхолтой
сонирхолтой бодлого
сонирхолтой квадрат
үгийн сүлжээ
стандарт хэлбэр
шингэн
шингэнийг хэмжих
суурь
нугалах

Т

таарыыр
таарыыр сан
тала
талалар
талаларның саны
таланың узуну
температур
теңге
теңге
термометр
термометр көргүзүү
тик
тик бүдүн муңнуң
 чээрби чедизи
тик бүдүн чүстүң
 дөртөн чедизи
тикке немээр
тиктен көвүдедиир
тикти немээр
тодаргай
тодарадылга
тодаргай тургузуг
тозан
томьёо
тонн (т)
торлуг калбак
тос
тос биле чединиң
 көвүдээшкини
тос чүс тозан муң тос
 чүс тозан сес

тоска көвүдедиир
тоска үлээр
төгерик
төгерик диаграмм
төгерик дүрзү
төгерик мөңгүн
төгериктиң иштинде

тохирах
тохирах тоо
тал
талууд
талуудын тоо
талын урт
температур
мөнгө, төгрөг
мөнгөн дэвсгэрт
термометр
термометрийн заалт
тэг

тэг бүхэл мянганы хорин долоо

тэг бүхэл зууны дөчин долоо
тэг дээр нэмэх
тэгээр үржүүлэх
тэгийг нэмэх
тодорхой
тодорхойлолт
тодорхой зүй тогтол
ер
томьёо
тонн (т)
торон хавтгай
ес

ес ба долоогийн үржвэр

есөн зуун ерөн есөн мянга есөн
зуун ерөн найм
есөөр үржүүлэх
есд хуваах
дугуй
дугуй диаграмм
дугуй дүрс
зоосон мөнгө

турар сек
төгериктің чаштында
 турар сек
төгрөг
төнчү, адаа, соо
транспортир
трапец
тургузу
тургузу өнчек
тургузу сан шулууну
тургузу тэнхлэг
тургузу шыйыг
тургузуг
тургузуун тывар
туухай
туруш
түмен
түңнел
тывар
тэнхлэг
тэнхлэгтиң кестинии
тэрбум
тэрбумнуң ангизи
тэрбумнуң ораны

дугуйн дотор орших цэг

дугуйн гадна орших цэг
төгрөг
төгсгөл
транспортир
трапец
босоо
босоо өнцөг
босоо тоон шулуун
босоо тэнхлэг
босоо зураас
зүй тогтол
зүй тогтлыг олох
туухай
байрлап
түм
дүгнэлт
олох
тэнхлэг
тэнхлэгийн огтлолцол
тэрбум
тэрбумын анги
тэрбумын орон

у

уг шиг
удурланышкак
удурланышкак бүдүн сан
удурланышкак сан
удурланышкак ук куду
ужуг
ужун
ужурун тайылбырлаар
узун
узунну хемчиир
узунну хемчиир бирлик
узуннуң бирлии
улгаттырар

чиглэл
эсрэг, сөрөг
сөрөг бүхэл тоо
сөрөг тоо
эсрэг зүг рүү
нислэг
тулд
учрын тайлбарлах
урт
уртыг хэмжих
уртыг хэмжих нэгж
уртын нэгж
ихэсгэх, томсгох

улдуң
улуғ
улуғ
улуғ бирлик
улуғ бирликти бичиизинен
илередиир

улуғ сан
улуғ хаалчак
улуунан бичиизи куду
эрэмбилээр
утка
утказы өскерилбес
утказы өскерлиир
уткужар
уткужар шимчээшкин
ухагдахуун

үе
үени хемчиир
үениң бирликтериниң
хамаарылгазы
үжен
үжен алды муң ийи чүс
дөртөн алды

үжен дөрт
үзүк шыйыг
үлег сан
үлегер
үлекчи
үлелгелиг кезиндек
үлеттинбес
үлеттинер
үлеттиниг
үлеттиниг
үлеттинигниң утказы
үлээр
үлээр демдек

улирал
их
том
их нэгж

их нэгжийг бага нэгжээр
илэрхийлэх
их тоо
их хаалт

ихээс бага руу эрэмбэлэх
утга
утга нь өөрчлөгдөхгүй
утга нь өөрчлөгдөх
угталцах
угталцах хөдөлгөөн
ухагдахуун

Ү

хугацаа
хугацааг хэмжих

хугацааны нэгжүүдийн хамаарал
гуч

гучин зургаан мянга хоёр зуун
дөчин зургаа
гучин дөрөв
тасархай зураас
ногдох тоо
загвар
хуваагч
хуваарьтай хэрчим
хуваагдахгүй
хуваагдах
хуваагдагч
ногдвор
ногдворын утга
хуваах
хуваах тэмдэг

үлээр кылдыныг
үүредиир
үүрмек
үүрмек кезээ
үүрмек сан
үүрмек санга шилчидер
үүрмек санны деңнээр
үүрмек санны оннуң
 үүрмээнге өскертиир

үүрмек санны чыыр
үүрмек санның алганы
үүрмек санның хуваарь
үүрмек санның шынары
үш
үш орайлыг
үш талалыг
үш булуңнуг шугам
үш-булуңчук
үш-булуңчук хевирлиг
үш-булуңчукту ылгаары
үш-булуңчуктуң иштии өнчээ
үш-булуңчуктуң орайы
үш дугаар
үш ийиниң алды
үш оранныг сан
үш чүс ийи
үш чүс сес
үшке үлээр
үштен көвүдедиир

функц

хаалда
хаалданы ажар
хаалчак иштинде кылдыныг

хуваах үйлдэл
бутаргах, задлах
бутархай
бутархай хэсэг
бутархай тоо
бутархайд шилжүүлэх
бутархай тоог жиших

бутархай тоог аравтын бутархай
болгох
бутархайг түүх
бутархайн хүртвэр
бутархайн хуваарь
бутархайн үндсэн чанар
гурав
гурван оройтой
гурван талтай
гурвалжин шугам
гурвалжин
гурвалжин хэлбэртэй
гурвалжны ангилах
гурвалжны дотоод өнцөг
гурвалжны орой
гурав дугаар
гурван хоёр нь зургаа
гурван оронтой тоо
гурван зуун хоёр
гурван зуун найм
гуравд хуваах
гурваар үржүүлэх

Ф

функц

Х

хаалт
хаалт задлах
хаалтан доторх үйлдэл

хааршак
хажуулаар
хамааржыыр
хамаарылга
хамаарышпас
харыы
харьцаа
харьцааның деңнежилгези
хевир
хевир дүрзү
хемчиир
хемчиир бирлик
хемчеттиниг
хемчээ
хемчээзин бичииледип чуруур
хемчээлиг
хеп
херексел
хире
холбаа
холбаар
холушкак үүрмек сан
холушкак үүрмек сан
 хевирнен бижиир

хонук
хуваарьлыг кезиндек
чыышкын
хүрд
хүрээ
хүрээниң узунун
 тывар (периметр)
хыналда

цагариг
цацраг
центнер (ц)
цилиндр
циркуль

хайрцаг
хажуудах
харьяалагдах
хамаарал
харьяалагдахгүй
хариу
харьцаа
харьцааны тэнцэтгэл
хэлбэр
хэлбэр дүрс
хэмжих
нэгж (хэмжигдэхүүний нэгж)
хэмжигдэхүүн
хэмжээ
хэмжээ багасгаж зурах
хэмжээтэй
хэв
хэрэглэгдэхүүн
орчим
холбоо
холбох
холимог бутархай

холимог бутархай хэлбэрээр
 бичих

хоног
хуваарьтай хэрчим
хураалт
хүрд
хүрээ

хүрээний уртыг олох
хяналт

Ц

цагариг
цацраг
центнер (ц)
цилиндр
гортиг

цифр
цифр даптаныыр
цифр даптаттынбас
цифрлерниң каттыныы

цифр
цифр давтагдах
цифр давтагдахгүй
цифрүүдийн нийлбэр

Ч

ча
чавыс
ча хевирлиг шыйыг
чажыт сан
чазаттынар үүрмек сан
чай
чайын тывар
чартык
чартык кулаш хемчиир
чартыктың чартыы
чаршыыр
частырыг
чаттынган өнчек
чаттынныг
чаттыныг шөлүнүң хемчээзи
чаштыын сан
чеди хонук
чеди өнчектиг
чеден
чеден сес
чеденнен улуг
чеди
чедиишкин
чеди чүс сезен
чедиге үлээр
чединен көвүдедиир
чедирги
чергележип турар
чергелешкек талаларлыг
чергелешкек шулууннар
чергелешкек
чер чуруу
четкилдеп бжиир
чиге

нум
нам
нуман зураас
нуугдмал тоо
засагдах бутархай
зай
зайг олох
хагас
дэлэм хэмжих
хагасын хагас
уралдах
алдаа
дэлгэмэл өнцөг
дэлгээс
дэлгээсийн талбайн хэмжээ
нуугдсан тоо
долоо хоног
долоон өнцөгт
дал
далан найм
далаас их
долоо
амжилт
долоон зуун ная
долоод хуваах
долоогоор үржүүлэх
хүртэлх
зэргэлдээ орших
зэрэгцээ талуудтай
зэрэгцээ шулуунууд
зэрэгцээ
газрын зураг
нөхөж бичих
ээрэг

чиге сан
чижектен бадылаар
чижээ
чиигеткен өртек
чиик
чиик
чогаадыышкын
чогааткан
чогааткан сан
чоогунан
чоок
чоок утказын тывар
чоокшу
чөп
чөп алды өнчектиг
чөп деңнештирилге
чөп дөрбелчин (квадрат)
чөп көвей өнчектиг
чөп үүрмек сан
чөп үш-булуңчук
чөп эмес үш-булуңчук
чөрүү
чөрүүзүн тывар
чуруктуг диаграмм
чурулга
чуруур
чүүл
чүк аайтыкчы
чүс
чүс муңнуктуң ораны
чүске чедир сан
чүстүк
чүстүктен тоймлаар
чүстүктүң ораны
чүстүң кезээ
чүүн
чыксаадып бжиир
чыл
чыткыр
чыткыр сан шулууну
чыткыр шыйыг

эерэг тоо
жишээгээр батлах
жишээ
хямдарсан үнэ
хөнгөн
хямд
зохиомж
зохиомол
зохиомол тоо
ойролцоогоор
ойролцоо
ойролцоо утгыг олох
ойр
зөв
зөв зургаан өнцөгт
зөв тэнцэтгэл
зөв дөрвөн өнцөгт (квадрат)
зөв олон өнцөгт
зөв бутархай
зөв гурвалжин
зөв биш гурвалжин
зөрөө
зөрөөг олох
зурган диаграмм
зураглал
зурах
зүйл
луужин
зуу
зуун мянгатын орон
зуу хүртэлх тоо
зуут
зуутаар тоймлох
зуутын орон
зууны хэсэг
зүүн
жагсааж бичих
жил
хэвтээ
хэвтээ тоон шулуун
хэвтээ зураас

чыыр
чээжинен бодаар
чээжинен, сагыжынан
чээрби
чээрби дөрт
чээрби үш
чээрбиге чедир сан

цуглуулах
цээжээр бодох
цээжээр
хорь
хорин дөрөв
хорин гурав
хорь хүртэлх тоо

Ш

шаг
шаг куржаа
шаг чөрүүзү
шагның инезинге удур
шагның инезиниң аайы
шаг үлелгези
шапты өнчек, чидиг
 эмес өнчек
шенек
шенектен хемчиир
шенелде
шенелдениң түңнели
шенээр
шенээр
шиид
шилчидер
шимчээшкин
шимчээшкинниң бодалгазы
1. шиш; 2. чидиг
шинж
шинчи шынар
ширхэг
шиш өнчек
шоо
шоо октаар
шөл
шөлдү хемчиир
шугам
шугам аайынан сыгар
шулуун
шулуун шугам

цаг
цагийн бүс
цагийн зөрөө
цагийн зүүний эсрэг
цагийн зүүний дагуу
цагийн хуваарь

мохоо өнцөг
тохой
тохой хэмжих
туршилт
туршилтын үр дүн
сорих
турших
шийд
шилжүүлэх
хөдөлгөөн
хөдөлгөөний бодлого
хурц
шинж
шинж чанар
ширхэг
хурц өнцөг
шоо
шоо орхих
талбай
талбайг хэмжих
шугам
шугамын дагуу нугалах
шулуун
шулуун шугам

шулуун шыйыг
шыгжамыр
шыйыг
шылгаар, хынаар
шын деңнештирилге
шын сан деңнештирилгези
шын сан деңнештирилгези
эмес шынар

ылгаар, аңгылаар
ылгаар
ылгал
ылгал чок
ылгалдыг
ынды
ындында
ынча
ыраар
ыяштың үлегери

эвилештирер, эптештирер
эвээжедиир
эвээжедилге
эжеш сан
Эйлер Венниң диаграммы
элемент
эң-не
эң-не бичии сан
эң-не көвей катаптаар
эң-не улуг сан
эң-не чоок турар сан
Эптиг Чеди
эрэмбэлээр, аайлаар
ээлчилээр
ээр
ээр шугам
ээр шыйыг

шулуун зураас
агуулах
зураас
шалгах
үнэн тэнцэтгэл
үнэн тоон тэнцэтгэл

үнэн тоон тэнцэтгэл биш
чанар

Ы

ангилах
ялгах
ялгаа
ялгаагүй
ялгаатай
цаад
цаана
төчнөөн
холдох
модны загвар

Э

эвлүүлэх
хорогдуулах
хорогдол
хос тоо
Эйлер-Веннийн диаграмм
элемент
хамгийн
хамгийн бага тоо
хамгийн их давтагдах
хамгийн их тоо
хамгийн ойр байгаа тоо
Эв Долоо
эрэмбэлэх
ээлжлэх
тахир
муруй шугам
тахир зураа

МАТЕМАТИКИЙН СУРГАЛТЫН ТОЛЬ БИЧИГ БОЛОВСРУУЛАХАД АШИГЛАСАН ЭХ СУРВАЛЖ

Толь бичиг

1. Цэвэл.Я, (1966) Монгол хэлний товч тайлбар толь. УБ., Улсын хэвлэлийн хэрэг эрхлэх хороо.
2. Нарангэрэл.Н ба бус, (2018) Монгол хэлний зөв бичих дүрмийн журамласан толь.УБ., 542 х.
3. Тыва-орус словарь, (1968) Москва.

Сурах бичиг

1. Алимаа.С ба бус, (2019) “Математик I” УБ., 152 х.
2. Ариунтунгалаг.Б ба бус, (2014) “ Математик II ” УБ., 152 х.
3. Эрдэнэчимэг.Б ба бус, (2019) “ Математик III ” УБ., 152 х.
4. Гантуул.А ба бус, (2014) “ Математик IV ” УБ., 152 х.
5. Батболд.Г ба бус, (2014) “ Математик V ” УБ., 152 х
6. Гансүх.Х ба бус, (2017) “Тыва дыл VI” (тува хэл IV гарын авлага) УБ., 120х.
7. Гансүх.Х ба бус, (2018) “Тыва дыл V ” (тува хэл V гарын авлага) УБ., 119х.

Бусад

1. Гансүх.Х, (2015) “Тыва дыл II” башкылар ному (тува хэл II багшийн ном) УБ.

Эмхлэн боловсруулсан:
С.Алтанзул, З.Буянгаа, З.Нарантуяа

Ерөнхий редактор: Х.Гансүх (Ph.D)

Редакторын баг:
Х.Батсүх, Б.Баярсайхан (Ph.D), Х.Нарангарав

Зөвлөх баг:
М.В.Бавуу-Сюрюн (Sc.D), У.Туяа (Ph.D)

Талархал

Хос хэлний сургалтад онцгой анхаарч, сургалтын чанарыг сайжруулах зорилготой энэхүү сургалтын толь бичгийг эмхэтгэн боловсруулах ажлыг дэмжсэн Боловсрол, шинжлэх ухааны сайд Л.Энх-Амгалан, Боловсролын судалгааны үндэсний хүрээлэнгийн удирдлагууд болон толь бичгийг сурагчдад түгээх ажилд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлсэн НҮБ-ын Хүүхдийн сан, Дэлхийн банкны хамт олонд сурагчдынхаа өмнөөс гүн талархал илэрхийлье.

Орчин цагт мартагдаж буй хуучны тува үг хэллэгийн талаар мэдээлэл өгч, толь бичгийн чанарыг сайжруулахад тус нэмэр болсон Баян-Өлгий аймгийн Цэнгэл сумын нутгийн ахмад настан буурлууддаа баярлалаа.